Datum:

Nástup Habsburků

23. 10. 1526 **české stavy** volí českým králem **Ferdinanda I. Habsburského**
(manželka - sestra zemřelého Ludvíka Jagellonského)
byl králem Uherským, arcivévodou rakouským = **personální unie**

Ferdinand I. (1526 – 1564)

Náboženství:

- pronásleduje nekatolíky, povolává Tovaryšstvo Ježíšovo (jezuité)

= rekatolizace (chce v celé zemi opět jen katolickou církev)

- nekatolická náboženství u nás: husité, luteráni, jednota bratrská

Vláda:

- prosazuje absolutismus
- vytváří systém dvorských úřadů ve Vídni, které jsou nadřízeny úřadům zemským
- za jeho vlády se osidlují horské oblasti Moravy obyvateli z Balkánského poloostrova a Rumunska = Valaši, jsou osvobozeni od daní
- nový způsob zemědělského hospodaření **šlechtický velkostatek** = práce za mzdu (tj. čeleď)

robota 10 – 20 dnů v roce
podnikání šlechty rybnikářství, pivovary, ovčárny, sklárny, vápenky, železárny - hamry)

Povstání:

- české stavy odmítají berně (daně) a sestavit zemské vojsko ve válce šmalklandské

(vedena proti nekatolikům v říši)

Ferdinand trestá města i šlechtu: omezil samosprávu (dosadil rychtáře)
poprava 2 zemanů a 2 měšťanů
neposlušné šlechtě zabavoval majetek
zavedena daň z piva

Nástup Habsburků

Podle zápisu doplň:

23. 10. …….. **české stavy** volí českým králem ……. **Habsburského**
(manželka - sestra zemřelého Ludvíka Jagellonského)
byl králem Uherským, arcivévodou rakouským = ……

Ferdinand I. (1526 – 1564)

Náboženství:

- pronásleduje ……, povolává Tovaryšstvo Ježíšovo (……)

= rekatolizace (chce v celé zemi opět jen ……..)

- nekatolická náboženství u nás: ……., luteráni, …….

Vláda:

- prosazuje ……..
- vytváří systém dvorských úřadů ve Vídni, které jsou nadřízeny úřadům ……

- za jeho vlády se osidlují horské oblasti ……. obyvateli z Balkánského poloostrova a Rumunska = …….., jsou osvobozeni od daní
- nový způsob zemědělského hospodaření **šlechtický velkostatek** = …….. robota …… dnů v roce

podnikání šlechty rybnikářství, pivovary, ovčárny, sklárny, vápenky, železárny - hamry)

Povstání:

- české stavy odmítají berně (……..) a sestavit zemské …… ve válce šmalklandské (vedena proti …….. v říši)

Ferdinand trestá města i šlechtu: omezil samosprávu (dosadil ……..)
poprava 2 zemanů a 2 měšťanů
neposlušné šlechtě zabavoval ……..
zavedena daň z ……..

Vyhledej pojmy *personální unie, jednota bratrská* a napiš jejich význam:

Personální unie:……

Jednota bratrská ……

Datum:

Maxmilián II., Česká konfese

Maxmilián II. (1564 – 1576)

- syn Ferdinanda I.
- nábožensky snášenlivý (sympatizoval s luterány)
- husité a jednota bratrská se domluvili na společném postupu a vypracovali pravidla náboženské snášenlivosti (kompromisu mezi katolíky a nekatolíky) = Česká konfese
- **1575** ústně potvrdil **Českou konfesi** = společný program nekatolických církvi zrovnoprávněných s katolíky

Maxmilián II., Česká konfese

Podle zápisu doplň:

Maxmilián…… (1564 – 1576)

- syn Ferdinanda I.
- nábožensky …….. (sympatizoval s luterány)
- …….. a ……. se domluvili na společném postupu

a vypracovali pravidla náboženské ……. (kompromisu mezi katolíky a nekatolíky) = Česká konfese

- roku …….. Maxmilián II. ……..potvrdil …… = společný program nekatolických církví …….. s katolíky

Vyhledej pojmy: *kompromis, konfese* a napiš jejich význam

Kompromis……

Konfese……..……
Podle rodokmenu zjisti:

1. Kdo byla manželka Maxmiliána II.: ……..
2. Jak se jmenovaly jejich děti: ……..

Datum:

Rudolf II., Matyáš

Rudolf II. (1577 – 1611)

- syn Maxmiliána II.
- král český, uherský, chorvatský, císař římský
- neústupný katolík, do všech úřadů dosadil jen katolíky
- vychovaný ve Španělsku, na dvoře Filipa II.,
- duševně nemocný, sběratel umění, kuriozit, obdivovatel alchymie a astrologie, hledal elixír mládí
- nikdy se neoženil, neměl dědice
- miloval Prahu, od roku 1583 sídlil v Praze
- měl pod ochranou židovské obyvatelstvo (financovali jeho nákladný život)
- **1608 bratr Matyáš** ovládl Moravu, Uhry a Rakousko, Rudolfovi zůstaly jen Čechy
- české stavy si r. **1609** vymohly vydání tzv. ***Majestátu Rudolfa II.***, kterým se potvrdila Česká konfese tj. náboženská svoboda.
- Rudolf II. se r. 1611 vzdává trůnu ve prospěch bratra Matyáše

Matyáš (1611 – 1619)
bratr Rudolfa II.

- od r. 1612 i císař římský

sídlo ve Vídni

- v Čechách vládli místodržící z řad katolické šlechty

vyostřily se vztahy mezi nekatolickými stavy a královskými (katolickými) úředníky

- také umírá bezdětný

Rudolf II., Matyáš

Doplň podle zápisu:

Rudolf II. (1577 – 1611)

- syn Maxmiliána II.
- král …….., uherský, chorvatský, ……. římský
- neústupný katolík, do všech úřadů dosadil jen …….
- vychovaný ve Španělsku, na dvoře Filipa II.,
- duševně nemocný, sběratel …….., kuriozit, obdivovatel …… a ……, hledal ……..
- nikdy se neoženil, neměl ……
- miloval Prahu, od roku 1583 sídlil v …….
- měl pod ochranou židovské obyvatelstvo (……..)
- roku …… **bratr Matyáš** ovládl ……., Uhry a Rakousko, Rudolfovi zůstaly jen ……
- české stavy si roku …… vymohly vydání tzv. ……. ***Rudolfa II.***, kterým se potvrdila Česká konfese tj. ……...
- Rudolf II. se roku …… vzdává trůnu ve prospěch bratra …….

Matyáš (1611 – 1619)

……. Rudolfa II.

- od r. 1612 i císař římský
- sídlo ve ……
- v Čechách vládli místodržící z řad …….. šlechty vyostřily se vztahy mezi ……. stavy a královskými (……..) úředníky
- také umírá bezdětný

Vyhledej pojmy *alchymista, astrologie, kuriozita, elixír* a napiš jejich význam:

alchymista……..

astrologie……

kuriozita ……

elixír ……..

Datum:

Renesance a humanismus

HUMANISMUS: - důraz je kladen na člověka, lidský rozum, přírodu
- nastává rozvoj vědy

RENESANCE: zájem o antickou vzdělanost a kulturu
oba směry vznikají už ve 14. století v Itálii

Architektura

- po vzoru římských se stavby zdobí římsami a sloupy
- stavby rostou do šířky, rovné stropy
- arkády = spojené sloupy (oblouky) nesou balkony
- fasády jsou často zdobeny sgrafity (psaníčka)
- zámek = sídlo šlechty je pohodlný k bydlení, je obklopen upravenou zahradou

Památky u nás: letohrádek královny Anny tzv. Belveder (Praha)
zámky: Opočno, Telč

Výtvarné umění

- realistické zobrazení člověka, přírody (proporce, perspektiva)
- náměty: náboženské výjevy, řecká a římská mytologie, krajinomalba, portréty

Renesanční umělci: Michelangelo : socha Davida, obraz Stvoření Adama,
Leonado da Vinci – všestranný umělec, vynálezce, obraz Mony Lisy
Rafael Santi – Sixtinská madona

Vzdělanost a literatura

- ideálem je všestranně rozvinutý člověk
- jazykem vzdělanců zůstala latina, v jednotlivých zemích se uplatňovaly národní jazyky
- školy: střední – gymnázia, vyšší vzdělání na univerzitách: Boloňa IT, Paříž FR, Oxford A, Praha, Heidelberg N, Lipsko N
- Johann Gutenberg – vynález knihtisku (1448)

tiskárny u nás: Jiří Melantrich, tiskárna Jednoty bratrské v Kralicích

- nové vědní obory: fyzika, chemie, botanika, anatomie, astronomie (pohyb planet, Mikuláš Kopernik, Giordano Bruno, Galileo Galilei, Johanes Kepler)

LITERATURA

- hlavním tématem je každodenní život
- překlady Bible do národních jazyků (Bible kralická)

HUDBA

- dvorské kapely u zámků
- skladby pro celou mši (nikoli jen písně)
- oblíbená je loutna

Renesance a humanismus

Podle zápisu doplň:

HUMANISMUS: - důraz je kladen na ……., ……, ……..
- nastává rozvoj ……

RENESANCE: zájem o ……. vzdělanost a kulturu

oba směry vznikají už ve 14. století v …….

Architektura

- po vzoru římských se stavby zdobí římsami a ……
- stavby rostou do …….., rovné stropy
- arkády = …… (oblouky) nesou balkony
- fasády jsou často zdobeny ……..…….. (psaníčka)
- zámek = sídlo šlechty je …….., je obklopen upravenou ……

Památky u nás: letohrádek královny Anny tzv. …… (Praha)
zámky: …….., …….

Výtvarné umění

- realistické zobrazení ……, přírody (proporce, perspektiva)
- náměty: náboženské výjevy, řecká a římská mytologie, ……., ……..

Renesanční umělci: Michelangelo: socha ……, obraz Stvoření Adama,
Leonado da Vinci – všestranný umělec, vynálezce, obraz ……..

Vzdělanost a literatura

- ideálem je všestranně ……..
- jazykem vzdělanců zůstala latina, v jednotlivých zemích se uplatňovaly národní jazyky
- školy : střední – gymnázia, vyšší vzdělání na univerzitách: univerzita u nás byla v ……..
- Johann Gutenberg –……. (1448)

tiskárny u nás: Jiří Melantrich, tiskárna …….. v Kralicích

- nové vědní obory: ……, chemie, botanika, …….., astronomie

Mikuláš ……., Giordano Bruno, Galileo Galilei, Johanes Kepler)

LITERATURA

- hlavním tématem je ……. život
- překlady Bible do…… (Bible kralická)

HUDBA

- dvorské kapely ……
- skladby pro ……. mši (nikoli jen písně)
- oblíbená je loutna

Vyhledej pojmy *anatomie, realistický, sgrafito* a napiš jejich význam:

anatomie:……

sgrafito:……..

realistický:……..

Datum:

Třicetiletá válka 1618 – 1648

1. hodina

Byla to doposud nejničivější válka, zasáhla celou Evropu, trvala 30 let, probíhala v 5etapách.
Započala stavovským povstáním v Čechách, odtud se postupně přenesla na celou Evropu
(Falc, Španělsko, Dánsko, Švédsko, Nizozemí, Francie).

Významné postavy:
Albrecht z Valdštejna – český šlechtic, generál ve službách Habsburků, na válce velmi
zbohatl (zabavený majetek nekatolíků, celá panství)
nakonec byl na pokyn Habsburků zavražděn
Gustav Adolf – švédský král, nejvýznamnější vojevůdce, obsadil Prahu, zahynul v boji

Předpoklady k válce
- rozvinuté řemeslo (dostatek výzbroje)
- systém silnic (rychlejší přesuny vojáků)
- dostatek drahých kovů (peníze pro žoldnéře)

Příčina války
- sílící moc Habsburků v Evropě
- severské země mezi sebou bojovaly o obchodní cesty v Baltském a Severním moři

Záminka k válce
- válka byla vedena kvůli náboženství
- rozpoutaly ji české stavy, které nebyly spokojeny s náboženskou situací v zemi

Třicetiletá válka 1618 – 1648

1. hodina, doplň podle zápisu:
Byla to doposud ……válka, zasáhla ……. Evropu, trvala ……. let, probíhala v 5etapách.
Započala stavovským povstáním v ……., odtud se postupně přenesla na celou ……..
(Falc, Španělsko, Dánsko, Švédsko, Nizozemí, Francie).
Významné postavy:
Albrecht z Valdštejna – český šlechtic, ……. ve službách Habsburků, na válce velmi
…….. (zabavený majetek nekatoliků, celá panství), nakonec byl na
pokyn Habsburků ……..
Gustav Adolf – …….. král, nejvýznamnější vojevůdce, ……. Prahu, zahynul
v …….

Předpoklady k válce
- rozvinuté řemeslo (…….)

- systém ……. (rychlejší přesuny vojáků)
- dostatek drahých kovů (…….)

Příčina války

- sílící moc Habsburků v ……..
- severské země mezi sebou bojovaly o ……. v Baltském a Severním moři

Záminka k válce

- válka byla vedena kvůli …….
- rozpoutaly ji české stavy, které nebyly spokojeny s náboženskou situací v zemi

Vyhledej pojmy *komunikace, žoldnéř* a napiš jejich význam:
komunikace……
žoldnéř……

Datum:

2. hodina

Stavovské povstání

březen 1618 – nekatolické stavy se schází v Praze a podávají panovníkovi
stížnost na činnost místodržících (uzavření nekatolických kostelů)
23. května 1618 – zástupci nekatolických stavů vnikli na Hrad a z oken svrhli místodržícího Viléma Slavatu a Jaroslava Bořitu (+ písaře Fabricia) = **2. pražská defenestrace**

Nekatolické stavy se bouří proti císaři Matyášovi - vytváří:
Sbor třiceti direktorů (po 10 z každého stavu), Václav Velen z Roupova
staví se vojsko Velen ze Žerotína – Morava
hrabě Thurn – Čechy
byli vyhnáni ze země Jezuité
začíná **třicetiletá** válka
císař Matyáš 20. 3. 1619 umírá, nastupuje Ferdinand II. Štýrský

Ferdinand II. (1617/19 – 1637)
bratranec Rudolfa II. a Matyáše
podporuje katolíky proti nekatolíkům, dosazuje do Prahy své místodržící
české stavy si však volí za svého krále Friedricha Falckého

Friedrich Falcký (1619 – 1620)
byl zvolen českými stavy
„zimní král“, vládl rok a 9 dnů
manželka Anna Stuartovna, dcera anglického krále Jakuba I.
po útěku jeho vojska z bitvy na Bílé hoře (8.11. 1620) i on z Čech utíká

Stavovské povstání

2. hodina, doplň podle zápisu:
v březnu …… – nekatolické stavy se schází v Praze a podávají panovníkovi
stížnost na …….. (uzavření nekatolických kostelů)
23. května …… – zástupci nekatolických stavů vnikli na ……. a z oken svrhli
……. Viléma …….. a Jaroslava …… (+ písaře Fabricia)
= **2. pražská ……**

Nekatolické stavy se bouří proti císaři …….. - vytváří:
Sbor třiceti ……. (po 10 z každého stavu), Václav Velen z Roupova
staví ……. Velen ze Žerotína – Morava
hrabě Thurn – Čechy
byli vyhnáni ze země ……
začíná ……. válka
císař Matyáš 20. 3. 1619 umírá, nastupuje …….. Štýrský

Ferdinand II. (1617/19 – 1637)
…… Rudolfa II. a Matyáše
podporuje katolíky ……. nekatolíkům, dosazuje do Prahy své místodržící
české stavy si však volí za svého krále ……..

Friedrich Falcký (1619 – 1620)
byl zvolen českými stavy
„zimní král“, vládl …….. a 9 dnů
manželka Anna Stuartovna, …….. krále Jakuba I.
po útěku jeho vojska z bitvy na …….. (8.11. 1620) i on z Čech …….

Datum:

Třicetiletá válka- průběh

3. hodina

Válka probíhala v pěti etapách:
I.Válka česká 1618 – 1620
- stavovské povstání
- králem Friedrich Falcký
- protestanti hrabě Thurn a Velen ze Žerotína táhnou na Vídeň – jsou **zastaveni**

II. Válka falcká 1620 – 1623
8. 11. 1620 stavy jsou poraženy v bitvě na **Bílé hoře**, Friedrich Falcký utíká ze země
českým králem opět Ferdinand II. Štýrský
SANKCE za neposlušnost:
- zrušen Majestát Rudolfa II. (náboženská svoboda)

- rekatolizace země, všichni nekatolíci musí opustit zemi a zanechat zde všechen majetek
- Habsburkové získávají dědičný nárok na český trůn
- zrovnoprávněna němčina s češtinou na úřadech a školách
- 21. 6. 1621 pro výstrahu popraveno 27 odpůrců 3 páni, 7 rytířů, 17 měšťanů (kat Mydlář)

III. Válka dánská 1625 – 1629
- Dánsko vstoupilo do války s cílem získat území v severním Německu
- v čele císařských (habsburských vojsk) stojí Albrecht z Valdštejna

1627 Obnovené zřízení zemské = nový zemský zákoník (potvrzuje sankce z r. 1620)

IV. Válka švédská 1630 – 1635
- švédský král Gustav II. Adolf chtěl získat vliv v Pobaltí
- přes Pomořany a Německo se dostává až do Čech, ***listopad 1631 v Praze***
- ***listopad 1632 bitva u Lützenu*** Švédové jsou Valdštejnem poraženi, švédský král padl
- 25. 2. 1634 Valdštejn na pokyn císaře v Chebu zavražděn, podezření, že jedná na obě strany

V. Válka švédsko-francouzská 1635 – 1648
- proti Habsburkům vytvořeno spojenectví Švédska a Francie

Švédové pustoší Prahu, Čechy, Moravu
Praha – 1639, 1643, 1648
Brno – 1645 (obléhání Brna od 5.5. do 15. 8. tj. 102 dnů)
nejkrvavější bitva ***u Jankova 1645*** porážka Habsburků

Třicetiletá válka - průběh

3. hodina, podle zápisu doplň:
Válka probíhala v …….. etapách:

I.Válka česká 1618 – 1620
- ……
- králem ……..
- protestanti hrabě Thurn a Velen ze Žerotína táhnou na Vídeň – jsou …….

II. Válka falcká 1620 – 1623

8. 11. ……. stavy jsou poraženy v bitvě na ……., Friedrich Falcký utíká ze země českým králem opět ……..

SANKCE za neposlušnost:
- zrušen Majestát Rudolfa II. (……)
- rekatolizace země, všichni nekatolíci musí …….. a zanechat zde všechen majetek
- Habsburkové získávají …….. na český trůn
- zrovnoprávněna němčina s češtinou na …….
- 21. 6. 1621 pro výstrahu popraveno …… 3 páni, 7 rytířů, 17 měšťanů (kat Mydlář)

III. Válka dánská 1625 – 1629
- Dánsko vstoupilo do války s cílem získat území v severním Německu
- v čele císařských (habsburských vojsk) stojí ……..

1627 …….. = nový zemský zákoník (potvrzuje sankce z r. 1620)

IV. Válka švédská 1630 – 1635

- švédský král ……. chtěl získat vliv v Pobaltí
- přes Pomořany a Německo se dostává až do Čech, ***listopad …… v ……***
- ***listopad 1632 bitva u Lützenu*** Švédové jsou Valdštejnem poraženi, …….. padl
- 25. 2. 1634 Valdštejn na pokyn císaře v Chebu …… podezření, že jedná na obě strany

V. Válka švédsko-francouzská 1635 – 1648

- proti Habsburkům vytvořeno spojenectví …… a ……

Švédové pustoší ……., Čechy, ……..

Praha – 1639, 1643, 1648

Brno – 1645 (obléhání Brna …….. tj. 102 dnů)

nejkrvavější bitva roku…….. ***u …….*** porážka Habsburků

Datum:

Třicetiletá válka – závěr

4. hodina

Mírová jednání

- započala už v r. 1644, smlouvy podepsány až **24. 10. 1648 tzv. Vestfálský mír**
- mezi Francií a Habsburky v Münsteru
- mezi Švédy a Habsburky v Osnabrücku

Výsledky mírových jednání:

1. Novými velmocemi se stávají Švédsko a Francie
2. Severní Nizozemí získává suverenitu
3. Habsburkové získávají dědičné držení soustátí Rakousko, Uhry, Čechy
4. Římská říše pozbývá svého významu, titul císaře je jen formální a drží se v Habsburském rodě
5. Potvrzeno Obnovené zřízení zemské pro Čechy i Moravu
6. V ostatních zemích Evropy náboženská svoboda
7. Čeští emigranti se nemohou vrátit zpět do země

Třicetiletá válka – závěr

4. hodina, doplň podle zápisu:

Mírová jednání

- započala už v r. 1644, smlouvy podepsány až **24. 10. ……. tzv. ……..…… mír**
- mezi …….. a Habsburky v Münsteru
- mezi …….. a Habsburky v Osnabrücku

Výsledky mírových jednání:

1. Novými velmocemi se stávají ……. a ……
2. Severní Nizozemí získává ……..
3. Habsburkové získávají dědičné držení soustátí ……., ……., ……..
4. Římská říše pozbývá svého významu, titul císaře je jen……. a drží se v Habsburském rodě

5. …… Obnovené zřízení zemské pro Čechy i Moravu
6. V ostatních zemích Evropy je náboženská ……..
7. Čeští emigranti se …….. vrátit zpět do země

Najdi na mapě:

a) habsburské země tj. země rakouské, české země (Čechy, Morava Slezsko), Uhry
b) Francii, Nizozemí, Švédsko, Dánsko, německá knížectví

Datum:

Společnost 17. a 18. století

Nové typy monarchií

stavovská monarchie byla nahrazena ***konstituční monarchií*** (Anglie)

= panovníkova moc je omezena parlamentem a ústavou

absolutistická monarchie = panovník vládne neomezeně (Francie, Rusko, Habsburská)
jeho poradci jsou ministři (financí, ministři, války, zahraničí…)

osvícenské monarchie = vzniká v 18. století, panovník přistupuje na řadu reforem, které zlepšují život poddaným (Habsburská monarchie)

Občanská revoluce

je revoluce, při níž dochází ke změně postavení obyvatele státu – stává se **občanem**, který má stejná práva.

Občanská rovnost: rovnost před zákonem (rovnost před zákonem)
politická rovnost (volit a být zvolen)

Politická rovnost byla upřena: ženám, obyvatelům kolonií

Majetkový cenzus – v některých zemích bylo právo volit i pro muže omezeno výší majetku

Společnost 17. a 18. století

Doplň podle zápisu:

Nové typy monarchií

stavovská monarchie byla nahrazena …….. (Anglie)

konstituční monarchie = …… moc je omezena …….. a ……

absolutistická monarchie = panovník vládne …… (Francie, Rusko, Habsburská)
jeho poradci jsou ministři (financí, ministři, války, zahraničí…)

osvícenské monarchie = vzniká v 18. století, panovník ……,
které zlepšují život poddaným (Habsburská monarchie)

Občanská revoluce

je revoluce, při níž dochází ke změně postavení obyvatele státu – stává se ……., který má stejná práva.

Občanská rovnost: rovnost před …….. (rovnost před zákonem)
……. rovnost (volit a být zvolen)

Politická rovnost byla upřena: ……., obyvatelům kolonií

Majetkový cenzus – v některých zemích bylo právo volit i pro …… omezeno ……. majetku

Vyhledej pojmy a napiš jejich význam:

absolutistický…….

monarchie……...
cenzus…….
konstituce……...……

Datum:

Anglie v 17. století

1. hodina

Jakub I. (1603 – 1625)

- nastupuje po smrti Alžběty
- vládnoucí rod Stuartovci
- personální unie států Anglie a Skotsko

Prosazoval anglikánskou církev, ke katolíkům je shovívavý

Puritáni – odmítají anglikánskou církev, mnoho z nich odchází kolonizovat Severní Ameriku

Karel I. (1625 – 1649)

- syn Jakuba I.
- násilím prosazoval anglikánskou církev
- přestal svolávat parlament, o daních rozhodoval sám
- -1637 povstání ve Skotsku, 1639 Skotové vtrhli do Anglie

1642 – 1646 občanská válka mezi stoupenci krále a parlamentu

1644 vítězství parlamentních vojsk u Marston Mooru vedené **Oliverem Cromwellem**

30. 1. 1649 popraven Karel I.

Anglie se stává republikou (1649 – 1660)

Oliver Cromwell (1649 – 1658)

- rozpouští Sněmovnu lordů
- svoboda vyznání
- plavební zákon „Navigační akta“
- Irsko se stává anglickou kolonií

1653 se prohlašuje „lordem protektorem“ = diktatura

- po smrti je Anglie opět královstvím

Anglie v 17. století

1. hodina, doplň podle zápisu:

Jakub I. (1603 – 1625)

- nastupuje po smrti ……
- vládnoucí rod Stuartovci
- …… unie států Anglie a Skotsko

Prosazoval …….. církev, ke katolíkům je shovívavý
odmítají anglikánskou církev, mnoho z nich odchází kolonizovat Severní Ameriku

Karel I. (1625 – 1649)

- syn Jakuba I.
- …….. prosazoval anglikánskou církev
- …… svolávat parlament, o daních rozhodoval sám
- -1637 povstání ve …….., 1639 Skotové vtrhli do Anglie

16……. – 16…… ……. válka mezi stoupenci krále a parlamentu
1644 ……. parlamentních vojsk u Marston Mooru vedené Oliverem ……..
30. 1. 1649 …… Karel I.
Anglie se stává …… (1649 – 1660)

Oliver Cromwell (1649 – 1658)

- rozpouští Sněmovnu …….
- svoboda vyznání
- ……. zákon „Navigační akta“
- ……. se stává anglickou kolonií

1653 se prohlašuje „lordem protektorem“ = …….

- po smrti je Anglie opět …….

Vyhledej pojmy a napiš jejich význam:
občanská válka……...
protektor ……
puritáni ……..
provincie ……...

Datum:

Anglie v 17. století

2. hodina

Karel II. (1660 – 1685)

- syn Karla I.
- zvolen parlamentem, obnovuje monarchii = království
- zrušena nařízení z období republiky, nábožensky tolerantní

Jakub II. (1685 – 1688)

- syn Karla I. (bratr Karla)
- přestoupil ke katolictví, chtěl zrušit náboženskou rovnost
- represe ve Skotsku
- rozpustil parlament (1688)
- 1688 je parlamentem sesazen, uprchl do Francie
- panovníkem zvolen jeho zeť Vilém Oranžský (manžel dcery Marie)

Vilém III. = Vilém Oranžský (1689 – 1702)

- Anglie se stává ***konstituční monarchií*** (král, parlament, ústava)
- nepřátelství s Francií (o kolonie)

Anna (1702 – 1714)

- poslední panovnice rodu Stuartovců
- 1707 spojen anglický a skotský parlament vzniká ***Velká Británie***

Po její smrti nastupuje dynastie *hannoverská* (vládne do r. 1901)

Anglie v 17. století

2. hodina, doplň podle zápisu

Karel II. (1660 – 1685)

- syn Karla I.
- zvolen parlamentem, obnovuje ……. = království
- zrušena nařízení z období ……, nábožensky tolerantní

Jakub II. (1685 – 1688)

- syn Karla I. (bratr Karla)
- přestoupil ke katolictví, chtěl zrušit náboženskou ……..
- represe ve ……
- …… parlament (1688)
- 1688 je parlamentem sesazen, uprchl do …….
- panovníkem zvolen jeho zeť Vilém …….. (manžel dcery Marie)

Vilém III. = Vilém Oranžský (1689 – 1702)

- Anglie se stává **…….. ……..** (král, parlament, ústava)
- nepřátelství s …….. (o kolonie)

Anna (1702 – 1714)

- poslední panovnice rodu ……..
- 1707 …… anglický a skotský parlament vzniká ……

Po její smrti nastupuje dynastie *hannoverská* (vládne do r. 1901)

Datum:

Vznik USA

1. hodina

Anglie – ovládala pobřeží Atlantického oceánu na sever od Floridy
Francie – ovládala oblast dnešní Kanady + povodí řeky Missisipi
1643 vyhlásily 4 anglické kolonie konfederaci (závislá na VB)
Jakub II. toto území pod názvem Nová Anglie připojil ke království
Kolonie rychle hospodářsky rostly, což nevyhovovalo VB, která potřebovala své kolonie v Americe jako odbytiště svých produktů.
Na počátku 18. století usilovalo o spojení dalších 13 osad.
1763 VB zakazuje osadníkům disponovat s půdou
nutí je nakupovat dovážené zboží, je dražší, protože je zatíženo dovozními cly (cukr, čaj z Indie)
je zavedena kolkovní daň z novin a listin
1765 VB soustřeďuje v Bostnu vojsko
Současně ruší daně mimo daně z čaje
1773 bojkot anglického zboží v koloniích
v Bostnu svržen náklad čaje do moře ´“*bostonské pití čaje“*
1775 vzniká dobrovolnická armáda vedená G. Washingtonem
spojenectví s Francií = válka za nezávislost anglických kolonií
ve Phliadelphii se koná 1. kontinentální kongres

Vznik USA

1. hodina, doplň podle zápisu
Anglie – ovládala pobřeží ……. oceánu na sever od Floridy
Francie – ovládala oblast dnešní …….. + povodí řeky ……..
16……. vyhlásily ….. anglické kolonie ……(závislá na VB)
Jakub II. toto území pod názvem …… ……. připojil ke království
Kolonie rychle …….. rostly, což nevyhovovalo VB, která potřebovala své kolonie v Americe jako ……. svých produktů.
Na počátku 18. století usilovalo o spojení dalších 13 osad.
1763 - VB zakazuje osadníkům …… s půdou
nutí je nakupovat …… zboží, je dražší, protože je zatíženo dovozními …….
(cukr, čaj z Indie)
je zavedena …….. daň z novin a listin
1765 - VB soustřeďuje v …….. vojsko
Současně …….. daně mimo daně z …….
1773 – bojkot anglického zboží v koloniích
v Bostnu svržen náklad čaje do moře ´“*bostonské pití čaje“*
1775 – vzniká dobrovolnická armáda vedená G. …….
spojenectví s F…… = válka za ……
ve Phliadelphii se koná 1. kontinentální kongres

Datum:

Vznik USA

2. hodina

4. července 1776 kongres schvaluje **prohlášení nezávislosti**
tvůrce T. Jefferson = **vznik USA**
1781 první ústava tzv. Články konfederace

- kongres rozhodoval pouze o zahraniční politice, vnitřní politiku si řídil každý stát sám.

Protože ústava nevyhovovala, byla v r. 1789 schválena ústava nová – definitivní.
Prvním prezidentem byl zvolen George Waschington

Ústava zaručovala:

- volební právo pro všechny, kteří platili daně
- svobodu vyznání
- vyvlastněná půda byla rozdělena farmářům
- v severní části Ameriky bylo zrušeno otroctví

Vznik USA

2. hodina, doplň podle zápisu:
4. července ……. kongres schvaluje prohlášení …….
tvůrce T. Jefferson = …….
……. první ústava tzv. Články ……..

- kongres rozhodoval pouze o zahraniční politice, vnitřní politiku si řídil každý stát sám.

Protože ústava nevyhovovala, byla v r. 1789 schválena ústava nová – definitivní.
Prvním prezidentem byl zvolen ……..
Ústava zaručovala:

- volební právo pro všechny, kteří ……. daně
- svobodu …….
- vyvlastněná půda byla rozdělena ……..
- v …….části Ameriky bylo zrušeno …….

Datum:

Francie za Ludvíka XIV.

Po třicetileté válce se z FR stala evropská velmoc.
Po smrti Ludvíka XIII. (syna Jindřicha IV. Navarrského), nastupuje pětiletý Ludvík XIV.
Do jeho 23 let (zletilosti v r. 1661) vládne jako regentka matka spolu s kardinálem Mazarinem. Mazarinovi se podařilo dostat na svou stranu královy odpůrce – příbuzenstvo a vysokou šlechtu, která se chtěla také podílet na vládě.
Vytvořil takto pro nového krále velmi silný stát s absolutistickou vládou panovníka.

Ludvík XIV. (1643 – 1715)

- král slunce = vedl honosný okázalý dvůr, vystavěl si sídlo ve Versailles
- prosazoval katolické náboženství
- ruší edikt Nantský, pronásleduje hugenoty
- policejní dozor v zemi
- hospodářství vede ministr financí *Colber*

(manufaktury, stavby lodí, zámořský obchod, kolonie v Kanadě, vývoz luxusního zboží, dovoz kožešin a cukrové třtiny)

- **merkantilismus** = upřednostňování vývozu oproti dovozu, nízké ceny zemědělských produktů, nízké mzdy

- rozdělení obyvatel do tří stavů:
  - šlechta
  - duchovenstvo
  - třetí stav (ostatní obyvatelstvo platící daně)
- buduje silnou armádu
- válka s Rakouskem o španělské dědictví 1700 – 1713 (pro svého vnuka Filipa z Anjou)

Ludvík XV. 1715 - 1774

- ztrácí většinu kolonií v Severní Americe a Indii
- výpadek zahraničního obchodu řešil zvyšováním daní

daňově zatížení však nesl pouze **třetí stav**

- nespokojenost obyvatel vyvrcholila revolucí

Francie za Ludvíka XIV.

Doplň podle zápisu:
Po třicetileté válce se z FR stala evropská …….
Po smrti Ludvíka XIII. (syna Jindřicha IV. Navarrského), nastupuje pětiletý Ludvík XIV.
Do jeho 23 let (zletilosti v r. 1661) vládne jako regentka matka spolu s kardinálem ……..
Mazarinovi se podařilo dostat na svou stranu královy …… – příbuzenstvo a vysokou šlechtu, která se chtěla také podílet na vládě.
Vytvořil takto pro nového krále velmi ……. stát s …… vládou panovníka.

Ludvík XIV. (1643 – 1715)

- král ……. = vedl honosný okázalý dvůr, vystavěl si sídlo ve Versailles
- prosazoval …….. náboženství

ruší edikt Nantský, pronásleduje ……

- …….. dozor v zemi
- hospodářství vede ministr financí ……..

(manufaktury, stavby lodí, zámořský obchod, kolonie v Kanadě, vývoz luxusního zboží, dovoz kožešin a cukrové třtiny)

- **merkantilismus** = upřednostňování …… oproti, nízké ceny

zemědělských produktů, nízké mzdy

- rozdělení obyvatel do tří stavů: - ……..
  - ……
  - třetí stav (……)
- buduje silnou armádu
- válka s …….. o španělské dědictví 1700 – 1713 (pro svého vnuka Filipa z Anjou)

<u>Ludvík XV.</u> 1715 - 1774

- ……. většinu kolonií v Severní Americe a Indii
- výpadek zahraničního obchodu řešil zvyšováním daní

daňově zatížení však nesl pouze **……..**

- nespokojenost obyvatel vyvrcholila revolucí

Datum:

<u>Rusko v 17. a 18. století</u>

1. hodina

- v 17. stol. patřilo k nejzaostalejším zemím v Evropě
- většina obyvatelstva byla znevolněna
- pomalu se rozvíjela města i obchod
- bez přístupu k Baltskému i Černému moři
- 1670 – 1671 selská válka vedená Štěpánem Razinem (20 000 mužů)

<u>Petr I. Veliký</u> (1689 – 1725)

- toužil z Ruska udělat stát, který by se vyrovnal západní Evropě
- **samoděržaví** (absolutismus)
- cesta po západní Evropě, vzor v Nizozemí
- reorganizace armády, vojenská akademie
- peněžní a daňová reforma
- reorganizace školského systému
- manufaktury (700 zahraničních řemeslníků), merkantilismus
- církev pod státním dozorem (pravoslaví)
- 1703 založení Petrohradu „okno do Evropy“
- juliánský kalendář
- zakázal nosit plnovous, francouzská móda

1695 tažení proti Turkům (Azov) přístup k moři <u>nezískal</u>
1700 – 1721 severská válka se Švédskem (1700 porážka u Narvy, 1709 vítězství u Poltavy, mír 1721) <u>získává Finský záliv až po Rigu</u> (Livonsko, Estonsko, Karelia) = přístup k Baltskému moři
po smrti Petra I. se střídají carové a carevny na trůně

<u>Rusko v 17. a 18. století</u>

1. hodina, podle zápisu doplň:

- v ……. stol. patřilo k ……. zemím v Evropě
- většina obyvatelstva byla ……
- pomalu se rozvíjela …….. i ……
- bez přístupu k …….. i ……. moři
- 1670 – 1671 ……. válka vedená Štěpánem ……. (20 000 mužů)

<u>Petr I. Veliký</u> (1689 – 1725)

- toužil z Ruska udělat stát, který by se vyrovnal ……. Evropě
- ……. (absolutismus)
- cesta po …… Evropě, vzor v ……..
- reorganizace……, vojenská akademie
- ……. a ……. reforma
- reorganizace …… systému
- manufaktury (700 ……. řemeslníků), merkantilismus
- církev pod …… dozorem (pravoslaví)
- 17…… založení …… „okno do Evropy“
- juliánský kalendář
- zakázal nosit ……, francouzská móda

1695 tažení proti ……. (Azov) přístup k moři …….
1700 – 1721 severská válka se ……. (1700 porážka u Narvy, 1709 ----------
u Poltavy, mír 1721) <u>získává Finský záliv až po Rigu</u> (Livonsko, Estonsko, Karelia) = přístup k Baltskému moři
po smrti Petra I. se střídají carové a carevny na trůně

Vyhledej pojmy a napiš jejich význam:
mužik……..
bojar……...

Datum:

Rusko v 17. a 18. století

2. hodina

Kateřina II. Veliká (1762 – 1796)

manželka cara Petra III.

- ze starobylého pruského rodu, vlastním jménem Sofie
- neobyčejně vzdělaná
- po smrti Petra III. se prohlásila carevnou
- naučila se rusky, přistoupila na pravoslaví
- zaměřila se na sjednocení Rusi
- země rozdělena do gubernií
- platy úředníkům
- podporovala šlechtu
- utužila nevolnictví, potlačeno Pugačovovo povstání 1773 – 1775
- boje s Turky 1781 – 1783, získává Krym = přístup k Černému moři
- 1772 – 1795 trojí dělení Polska, získává největší část (po řeku Bug)

Rusko v 17. a 18. století

2. hodina, doplň podle zápisu:

Kateřina II. Veliká (1762 – 1796)

…….. cara Petra III.

- ze starobylého ……. rodu, vlastním jménem Sofie
- neobyčejně ……
- po smrti Petra III. se …….. carevnou
- naučila se …….., přistoupila na ……
- zaměřila se na …….. Rusi
- země rozdělena do ……..
- platy úředníkům
- podporovala ……..
- utužila nevolnictví, potlačeno ……. povstání …….. - ……..
- boje s …… 1781 – 1783, získává Krym = ……
- 1772 – 1795 ……..dělení Polska, získává …….. část (po řeku Bug)

Vyhledej pojmy a napiš jejich význam:

gubernie……..

kozáci…….

Datum:

Prusko v 18. století

Po třicetileté válce zaniká význam Svaté říše římské.
Po jejím rozpadu k největším státům patřilo Rakousko-Uhersko, Sasko, Bavorsko a Braniborsko.
V Braniborsku vládl rod Hohenzollerů, jim patřilo i Východní Prusko.

Fridrich Vilém I. (1713 – 1740)

- staví pravidelnou armádu, militaristický stát
- junkeři = statkářská šlechta

Fridrich II. Veliký (1740 – 1786)

- pokračuje v politice otce
- zavádí merkantilismus
- podporuje vzdělání a umění
- byrokratický systém ve státní správě
- rozšiřuje území: 1742 o Slezsko – při nástupu Marie Terezie v Rakousku
  při dělení Polska 1772 – 1795 jeho západní část po Varšavu

Prusko v 18. století

Doplň podle zápisu:

Po …….. válce zaniká význam ……...
Po jejím rozpadu k největším státům patřilo ……., ……..,
…… a ……...
V …….. vládl rod Hohenzollerů, jim patřilo i ……..

Fridrich Vilém I. (1713 – 1740)

- staví pravidelnou armádu, ……. stát
- junkeři = …… šlechta

Fridrich II. Veliký (1740 – 1786)

- pokračuje v politice otce
- zavádí ……
- podporuje …… a ……..
- byrokratický systém ve státní správě
- rozšiřuje území: 1742 o …….. – při nástupu Marie Terezie v Rakousku
  při dělení Polska 1772 – 1795 jeho …….. část po Varšavu

Datum:

Habsburská monarchie po třicetileté válce - přelom 17./18.stol.

Po třicetileté válce poklesl význam českého státu.
Země Koruny české (Čechy, Morava, Slezsko) se staly součástí habsburského soustátí.
Rekatolizace země = katolické náboženství, jako jediné možné
kdo nekonvertoval, musel opustit zemi a přišel o majetek
Po třicetileté válce ubyla asi 1/3 obyvatelstva = zvyšovala se: robotní povinnost
peněžní i naturální dávky
Obyvatelstvo venkova je ***znevolňováno***. To vede ke stále častějším ***selským bouřím.***
Poměry na venkově panovník řešil robotními patenty.

Leopold I. (1657 - 1705)

- musí odrážet útoky Turků

1683 - Turci obléhají Vídeň
1697 - v bitvě u Zenty je zastaven postup Turků, velkou zásluhu má Evžen Savojský (Francouz ve službách císaře)

Válka o španělské dědictví 1700 - 1713

- - po vymření španělské větve Habsburků vedena mezi Rakouskem a Francií
- spor končí úspěšně pro FR, španělským králem se stává Filip V. z Anjou

Karel VI. (1711- 1740)

- pokračuje ve válce o španělské dědictví 1700 - 1713
- **1713 PRAGMATICKÁ SANKCE**

tímto opatřením se stává habsburská nedělitelnou,
a protože nemá mužského potomka, stala se dědičnou i v ženské linii

- 1719 založena ve Vídni Orientální kompanie pro obchod s Osmanskou říší

Habsburská monarchie po třicetileté válce - přelom 17./18.stol.

Podle zápisu doplň:
Po třicetileté válce ……. význam českého státu.
Země Koruny české (……, ……., ……) se staly součástí habsburského soustátí.
Rekatolizace země = …….. náboženství, jako ……. možné
kdo nekonvertoval, musel …… zemi a přišel o ……..
Po třicetileté válce ubyla asi …….obyvatelstva = zvyšovala se: robotní povinnost
peněžní i naturální dávky
Obyvatelstvo venkova je **……**. To vede ke stále častějším …… ***bouřím.***
Poměry na venkově panovník řešil …… patenty.
Leopold I. (1657 - 1705)

- musí odrážet útoky …….

…… - Turci obléhají …….

1697 - v bitvě u Zenty je …….. postup Turků, velkou zásluhu má Evžen Savojský (Francouz ve službách císaře)

Válka o španělské dědictví 1700 - 1713

- po vymření ……. větve Habsburků vedena mezi …….. a ……..
- spor končí úspěšně pro …….., španělským králem se stává Filip V. z Anjou

Karel VI. (1711- 1740)

- pokračuje ve válce o španělské dědictví …… - …….
- **…… PRAGMATICKÁ SANKCE**

tímto opatřením se stává habsburská …….,
a protože nemá …… potomka, stala se dědičnou i v …….linii

- - 1719 založena ve Vídni ……. pro obchod s ……..

Vyhledej pojmy a napiš jejich význam:
konvertovat ……...
robota ……
patent ……
pragmatická sankce ……...

Datum:

Marie Terezie (1740 - 1780)

dcera Karla VI.
královna česká, uherská, arcivévodkyně rakouská
manžel: František Štěpán Lotrinský, vévoda Toskánský byl císařem
vládnoucí rod: Habsbursko-Lotrinský
začala vládnout ve 23 letech

- od svého nástupu musela bojovat o udržení se na trůnu

I. Válka o rakouské dědictví 1740 - 1748

Prusko, Bavorsko a Sasko si činí územní nároky
(Fridrich II. chce Slezsko, o Čechy mají zájem vévoda saský a bavorský)

- Marie T. po neúspěchu u **Chotusic 1742** uzavírá s Fridrichem II. dílčí mír a odstupuje mu K**ladsko a část Slezska**
- za pomoci uherské šlechty vyhání z Čech Bavory a Sasy

v r. **1743 se v Praze nechala korunovat českou královnou**

II. Sedmiletá válka 1756 - 1763

Vyvolala Marie Terezie s cílem znovu získat ztracená území

- **1757 Marie Terezie vítězí u Kolína** postupuje až k Berlínu
- válku však nakonec prohraje a přijde o **celé Slezsko mimo Krnovska, Opavska a Těšínska**

Územní zisky Marie Terezie:

- při trojím dělení Polska (1772, 1793 1795) získává **Halič** (+ Bukovinu, Vladiměřsko)

Říše byla volným sdružením zemí pod korunou panovníka
Vládly v nich stavy a šlechta.
Marie Terezie chtěla země spojit v jeden celek pod jednu vládu - na úkor domácí šlechty.

Marie Terezie (1740 - 1780)

Podle zápisu doplň:
dcera Karla VI.
královna ……., ……., rakouská
manžel: František Štěpán Lotrinský, vévoda Toskánský byl ……
vládnoucí rod: ……. - ……
začala vládnout ve …….. letech

- od svého nástupu musela bojovat o …… se na trůnu

I. Válka o rakouské dědictví ..... - 1748

……., …….. a …….. si činí územní nároky
(Fridrich II. chce Slezsko, o Čechy mají zájem vévoda saský a bavorský)

- Marie T. po neúspěchu u …….roku ……. uzavírá s Fridrichem II. dílčí mír a odstupuje mu …….. a část …….
- za pomoci uherské šlechty vyhání z Čech Bavory a Sasy

v r. 17…… se v Praze nechala korunovat …… královnou

II. Sedmiletá válka 1756 - 1763

Vyvolala Marie Terezie s cílem znovu získat …….. území

- 17……. Marie Terezie vítězí u ……. postupuje až k …….
- válku nakonec …… a přijde o celé Slezsko mimo ……, …….……. a …….

Územní zisky Marie Terezie:

- při trojím dělení Polska (1772, 1793 1795) získává …… (+ Bukovinu, Vladiměřsko)

Říše byla ……..družením zemí pod korunou panovníka.
Vládly v nich …… a …….
Marie Terezie chtěla země spojit v ……. celek pod ……. vládu - na úkor domácí šlechty.

Datum:

2. hodina

Reformy Marie Terezie

Správní

1. Centrum ve Vídni, v jednotlivých zemích jen pobočky úřadů (mimo Uhry)
2. Země byly rozděleny do gubernií (= krajů)
   zrušeny hranice mezi zeměmi
   zaveden jednotný systém měr, vah
   jednotná měna **zlatka, tolar** 1 tolar = 2 zlatky), platí až do r. 1900
3. Proveden soupis půdy a obyvatelstva za účelem zdanění
   (čísla popisná u domů, příjmení u obyvatel)
   Soupisy půdy:
   Tereziánský katastr 1748
   Berní rula 1765
   Zápis robotních povinností a dávek: ***urbáře***

Soudní

1. Nový trestní a občanský zákoník
2. Zrušeno právo útrpné, ponechány těžké tresty
3. Zřízeny policejní úřady

(Josef II. zakázal trest smrti, obnoven až v r. 1803)

Školská

1. Zestátnění škol (1774)

povinná docházka pro děti 6 - 12 let

2. Typy škol: Triviální - na venkově, čtení, psaní, počítání (v mateřském jazyce)
   Hlavní - ve městech (německy)
   Normální - jen ve velkých městech + gymnázia
   Univerzity: Praha (katedra JČ a lit.)
   Olomouc od r. 1792
3. Vznikají společnosti nauk, odborné časopisy, nejstarší v Olomouci

Hospodářská

1. Podpora textilních manufaktur
2. Merkantilismus + zavedení vývozních cel
3. Zvýšení produkce v zemědělství = hnojení mezí a polí ležících ladem (fyziokraté)

Církevní

1. Omezen vliv církve vydáním "placetum regium" - tj. každý papežský výnos, aby nabyl v zemi účinnosti, musel být opatřen panovníkovým podpisem
2. Každá obec měla faru, v kostele se četla královská nařízení
3. Omezila církevní svátky, zrušila pouti
4. Olomoucké biskupství povýšeno na arcibiskupství

v Brně a Českých Budějovicích zřízeno biskupství

Reformy Marie Terezie

2. hodina, doplň podle zápisu:

Správní

1. Centrum ve ……, v jednotlivých zemích jen pobočky úřadů (mimo Uhry)
2. Země byly rozděleny do gubernií (= ……)

zrušeny …….. mezi zeměmi

zaveden jednotný systém …….. a …….

jednotná …… **zlatka, tolar** 1 tolar = 2 zlatky), platí až do r. 1900

3. Proveden soupis …… a …… za účelem zdanění

(čísla popisná u domů, příjmení u obyvatel)

Soupisy půdy:

…….. **katastr 1748**

Berní rula 1765

Zápis robotních povinností a dávek: ……

Soudní

1. Nový …….. a ……. zákoník
2. Zrušeno právo …….., ponechány těžké tresty
3. Zřízeny …… úřady

(Josef II. zakázal trest ……., obnoven až v r. 1803)

Školská

1. …… škol (1774)

povinná docházka pro děti ……. do …….let

2. 2. Typy škol: Triviální - na ……., čtení, psaní, počítání (v mateřském jazyce)

   Hlavní - ve …….. (německy)

   ……. - jen ve velkých městech + gymnázia

   Univerzity : …… (katedra JČ a lit.)

   …..……. od r. 1792

3. Vznikají společnosti nauk, odborné ……., nejstarší v Olomouci

Hospodářská

1. Podpora ……. manufaktur
2. ……+ zavedení vývozních cel
3. Zvýšení …….. v ……. = hnojení mezí a polí ležících ladem (fyziokraté)

Církevní

1. Omezen vliv církve vydáním "placetum regium" - tj. každý papežský výnos, aby nabyl v zemi účinnosti, musel být opatřen ……. ……
2. Každá obec měla faru, v kostele se četla …….. nařízení
3. Omezila církevní ……, zrušila pouti
4. Olomoucké biskupství povýšeno na …… v …….. a …… zřízeno biskupství

Datum:

Josef II. (1780 – 1790)

od r. 1765 císař a spoluvladař Marie Terezie

- byl úspěšný ve vnitřní politice, neúspěšný v zahraniční politice (válka s Turky)
- nenechal se korunovat českým králem
- jeho vláda = **osvícenecký absolutismus**

Válka o bavorské dědictví

Chtěl vyměnit rakouskou část Nizozemí za Bavorsko.
Proti tomu se postavilo Sasko a Prusko.
Ve válce získal pouze „Innskou čtvrť"
V r. 1790 rakouské Nizozemí vyhlašuje samostatnost jako **Belgie.**

Reformy Josefa II:

- chtěl zrychlit tempo reforem a ulehčit život lidí na venkově

Poddanské reformy

1. **1781** zrušeno nevolnictví

zrušeno omezení osobní svobody, nadále však zůstává poddanství a robota

2. Josefínský katastr = nový soupis půdy

Patent urbární a berní = pro rovnoměrné zatížení daněmi
70% zůstává poddanému 30% odvod (12% státu, 18%vrchnosti)

3. Nemajetné usadil na půdě zabrané klášterům (domkaři, chalupníci, chudina)

Správní reformy

1. spojení Slezska a Moravy, centrum v Brně
2. spojení Starého Města Pražského, Nového Města Pražského, Malé Strany = Praha
3. policejní úřady v Praze, Brně, Opavě
4. němčina jako jediný úřední jazyk

Církevní reformy

1781 Toleranční patent
mimo Českobratrské církve je svoboda vyznání

- ruší kláštery žebravých řádů, ponechány pouze ty s výukou a špitály

ze zrušených udělal špitály nebo kasárna

- fary jsou pověřeny: vedením matrik (narození, sňatků a úmrtí)
  čtením a výkladem úředních nařízení
  osvětovou a zdravotní činností
- církevním soudům odebral manželské pře

Josef II. (1780 – 1790)

Podle zápisu doplň:
od r. 1765 …… a spoluvladař ……..
- byl úspěšný ve …….. politice, neúspěšný v …….. politice (válka s Turky)
- ……. se korunovat českým králem
- jeho vláda = ……..

Válka o bavorské dědictví
Chtěl vyměnit …….. část Nizozemí za ……..
Proti tomu se postavilo Sasko a Prusko.
Ve válce získal pouze „Innskou čtvrť“
V r. 1790 rakouské Nizozemí vyhlašuje samostatnost jako …….**.**

Reformy Josefa II:
- chtěl zrychlit tempo reforem a ……. život lidí na venkově

Poddanské reformy
1. **17……..** zrušeno ……..

zrušeno omezení osobní svobody, nadále však zůstává ……. a ……
2. ……. katastr = nový soupis půdy

Patent urbární a berní = pro rovnoměrné zatížení …….
……..% zůstává poddanému ……% odvod (12% státu, 18%vrchnosti)
3. Nemajetné usadil na půdě zabrané ……. (domkaři, chalupníci, chudina)

Správní reformy
1. spojení ……. a …….., centrum v Brně
2. spojení Starého Města Pražského, Nového Města Pražského, Malé Strany = …….
3. …… úřady v Praze, Brně, Opavě
4. němčina jako ……. úřední jazyk

Církevní reformy
17…… ……. patent
mimo Českobratrské církve je …….. vyznání
- ruší kláštery …… řádů, ponechány pouze ty s ……. a ……..

ze zrušených udělal špitály nebo kasárna
- fary jsou pověřeny : vedením …… (narození, sňatků a úmrtí)
čtením a výkladem …… ……..
osvětovou a …… činností
- církevním soudům odebral …… pře

Datum:

Kultura a vzdělanost v 17. a 18. století

Baroko
řec. BÁROS = tíha, hojnost, španělsky BAROCCO = nepravidelná perla
- od přelomu 16./17. stol. po celé 17. století
- období po třicetileté válce přineslo větší zbožnost, rekatolizaci

Architektura: monumentální stavby, oválný půdorys, kopule, aleje, zahrady, parky
(kostely, kláštery, zámky, paláce, přestavba zámků a hrad
ve městech měšťanské domy, radnice
na venkově selské baroko
Jan Santini (kostel Křtiny, Zelená Hora)

Sochařství: výzdoby kostelů, paláců, schodišť, parků = církevní a antické motivy
Matyáš Bernard Braun

Malířství: malby na stropech, kopulích mají vytvářet nebeský prostor
falešný mramor
motivy církevní, antické, válečné scény, portréty
Rembrandt von Rejn, P.P. Rubens, K. Škréta

Hudba: zámecké kapely, opera
J. S. Bach, A. Vivaldi, F. Händel

Literatura: církevní pojednání o životě svatých
divadlo: Moliere

Rokoko

- počátek 18. století
- ROCAILLE = fr. mušle (a kameny) = asymetrický ornament ve tvaru C nebo S
- hravost, veselost, zdrobnění tvarů, spojení zlaté a bílé barvy
- uplatňuje se především v uměleckých řemeslech a dekorativním umění (nábytek, porcelánové sošky, nádobí, sochařství)
- literatura je snová, melancholická (J. Swift Gulliverovy cesty)

Datum:

Kultura a vzdělanost v 17. a 18. století

Doplň podle zápisu:

Baroko

řec. BÁROS = tíha, hojnost, španělskky BAROCCO = nepravidelná perla

- od přelomu …….. stol. po celé …….. století
- období po třicetileté válce přineslo větší ……., rekatolizaci

Architektura: ……. stavby, ……. půdorys, kopule, aleje, zahrady, parky
(……, kláštery, zámky, paláce, ……. zámků a hradů)
ve městech měšťanské domy, …….
na venkově …… baroko
Jan …… (kostel ……., ……...)

Sochařství: výzdoby kostelů, paláců, schodišť, parků = ……. a……motivy
Matyáš Bernard ……

Malířství: malby na stropech, kopulích mají vytvářet …….. prostor
……..mramor
motivy církevní, antické, válečné scény, portréty
……. von Rejn, P.P. …….., K. ……. ,P

Hudba: zámecké ……., opera

J.S. ……., A. …….., F. Händel

Literatura: církevní pojednání o …… svatých
divadlo: ……

Rokoko

- počátek …….. století
- ROCAILLE = fr. mušle (a kameny) = asymetrický ornament ve tvaru C nebo S
- hravost, …….., zdrobnění tvarů, spojení …….. a ……. barvy
- uplatňuje se především v …….. …… dekorativním umění

(nábytek, porcelánové sošky, nádobí, sochařství)

- literatura je ……, melancholická (J. Swift Gulliverovy cesty)

Datum:

2. hodina

Kultura a vzdělanost v 17. a 18. století

Klasicismus

- klasicismus = doba vlády Marie Terezie a Josefa II.
- součástí klasicismu je empír tj. umění napoleonské doby

- po objevení zničených měst Herculanium a Pompeje návrat k antice

zakládají se muzea a sbírky starožitností

- jednoduchý pevně ohraničený tvar = umělecká prostota
- průčelí má trojúhelníkové štíty a často sloupoví

(Stavovské divadlo, zámek Kačina, Veltrusy)

Věda: specializují se vědní obory, rozumové poznání světa
I. Newton – gravitační zákon
J. Watt - parní stroj
encyklopedisté – D. Diderot, Voltaire (encyklopedie = souhrn dosavadního vědění)

Literatura: počátky národního obrození v zemích habsburské monarchie
u nás vznikají spisy české gramatiky a literatury, které mají dokázat starobylost českého jazyka
Josef Dobrovský (gramatika česká) V. M. Kramerius – české noviny

Hudba: opery, symfonie: J. Stamic, J. Mysliveček, W. A. Mozart, L. van Beethoven

Kultura a vzdělanost v 17. a 18. století

2. hodina, podle zápisu doplň:

Klasicismus

18. století

- klasicismus = doba vlády …… a ……...
- součástí klasicismu je …….. tj. umění napoleonské doby
- po objevení zničených měst Herculanium a …….. návrat k …….

zakládají se ……. a sbírky starožitností

- …….. pevně ohraničený tvar = umělecká prostota
- průčelí má …… štíty a často ……

(Stavovské divadlo, zámek …….. Veltrusy)

Věda: specializují se vědní obory, …….. poznání světa

I. Newton – gravitační zákon

J. Watt - parní stroj

encyklopedisté – D. Diderot, Voltaire (encyklopedie = souhrn dosavadního vědění)

Literatura: počátky ……. obrození v zemích …….. monarchie

u nás vznikají spisy české gramatiky a literatury, které mají dokázat

…….. českého jazyka

Josef Dobrovský (…… česká) V. M. Kramerius – ……..

Hudba: ……, symfonie:J. Stamic, J. ……., W. A. ……, L. van …….

Datum:

Francouzská revoluce

Příčiny revoluce:

- roste státní dluh
- ztráta většiny kolonií v Severní Americe
- třetí stav není spokojen s tím, že pouze on nese daňové zatížení
- selské bouře (neúnosný stav v zemědělství, nedostatek potravin)
- zaostává řemeslo

První období revoluce 1789 – 1792

- **třetí stavy** žádají volnost v podnikání a spoluúčast ve vládě
- panovník Ludvík XVI. svolává generální stavy za účelem zdanění privilegovaných stavů

(květen 1789) *neúspěch, král neuspokojil třetí stav*

ten se v **červnu 1789** prohlásil ***Národním shromážděním***, které mělo vypracovat *ústavu*

(Ústavodárné shromáždění)

- král Ludvík XVI. svolává do Paříže vojsko
- **14. 7. 1789** vypuklo v Paříži povstání a padl symbol absolutismu **Bastila**
- vzniká organizované revoluční vojsko gen. Lafayett
- selská válka = šlechta utíká ze země
- **28. 8. 1789** Ústavodárné shromáždění **přijímá Deklaraci práv člověka a občana**

= rovnost, svoboda slova a shromažďování, dekret o zrušení feudalismu,

církevní majetek dán k dispozici národu, státní správu má řídit Konvent

- král deklaraci odmítl
- **pařížský lid táhne na Versailles**
- 5. 10. 1789 král Deklaraci přijímá a musí se z Versailles odstěhovat do Paříže

(manželka Marie Antoaneta dcera Marie Terezie)

- poté zbaven svých vladařských povinností, od **13. 9. 1791** byla **Francie** vyhlášena **konstituční monarchií**
- „vlast v ohrožení“ – v dubnu vyhlašuje Ústavodárné shromáždění **válku Rakousku**
- srpen 1792 se do čela revoluce staví Danton
- král Ludvík XVI. byl uvězněn a sesazen z trůnu

Politické kluby:

Jakobíni: drobná šlechta, požadavky lidu, Robespsierre

Girondisté: vysoká buržoazie, má podporu venkova, Brissot

Cordeliéři: spolek přátel lidských práv, Danton, Marat

Datum:

Francouzská revoluce

1. hodina, podle zápisu doplň:

Příčiny revoluce:

- roste ……. dluh
- ztráta většiny kolonií v ……
- třetí stav není spokojen s tím, že pouze on nese ……..
- …… bouře (neúnosný stav v zemědělství, nedostatek potravin)
- ……. řemeslo

První období revoluce 17…… – 17……

- …… žádají volnost v podnikání a spoluúčast ve vládě
- panovník ……..svolává …… stavy za účelem …… privilegovaných

stavů (květen 1789) *neúspěch, král …….. třetí stav*

ten se v ……. **1789** prohlásil …….které mělo vypracovat …… (Ústavodárné shromáždění)

- král Ludvík XVI. svolává do Paříže ……..
- …….. vypuklo v Paříži povstání a padl symbol absolutismu ……
- vzniká organizované revoluční vojsko gen. ……..
- …….. válka = šlechta utíká ze země
- …….. **1789** Ústavodárné shromáždění **přijímá ……...** = rovnost, svoboda slova a shromažďování, dekret o zrušení feudalismu

církevní majetek dán k dispozici národu, státní správu má řídit Konvent

- král deklaraci …….
- **pařížský lid táhne na ……**
- 5. 10. 1789 král Deklaraci přijímá a musí se z Versailles odstěhovat do ……. (manželka …… dcera Marie Terezie)
- poté zbaven svých ……. povinností, od **13.9. 1791** byla **Fancie** vyhlášena **konstituční monarchií**
- „vlast v ohrožení“ – v dubnu vyhlašuje Ústavodárné shromáždění **válku ……**
- srpen 1792 se do čela revoluce staví …….
- král Ludvík XVI. byl ……. a …….. z trůnu

Politické kluby:

Jakobíni: drobná šlechta, požadavky …….., Robespsierre

Girondisté: vysoká buržoazie, má podporu ……., Brissot

Cordeliéři: spolek přátel ……. …….., Danton, Marat

Datum:

Francouzská revoluce

2. hodina

II. období revoluce 1792 – pol r. 1793

- v čele Konventu Girondisté
- zrušeno království, vyhlášena **republika 22. 9. 1792**
- 21. **1. 1793 poprava krále i manželky** (říjen),(následník Ludvík ukryt v zahraničí)

III. období revoluce pol. r. 1793 – 1795

- Francie vyhlašuje válku Anglii

Jakobínská diktatura (Robespierre, Danton, Marat)

- Výbor pro veřejné blaho
- Výbor veřejné bezpečnosti – dekret o podezřelých, gilotina
- Hnutí zběsilých (občanská válka, výbory bdělosti, revoluční tribunál, popravy, zrušeno právo na obhajobu, zákon o maximu)

červenec 1794 – povstání proti Jakobínům

- revoluce „požírá své děti“ – poprava Dantona, Robespierra
- hladové bouře

Francouzská revoluce

2. hodina, podle zápisu doplň:

II. období revoluce 17… – pol r. 17…

- v čele Konventu Girondisté
- zrušeno ……., vyhlášena ……. **22. …….. 17……**
- …….**poprava i manželky** (říjen),(následník Ludvík …….. v zahraničí)

III. období revoluce pol r. 1793 – 17……

- Francie vyhlašuje válku ……..

……. diktatura (Robespierre, Danton, Marat)

- Výbor pro …… …….
- Výbor …….. …….. – dekret o podezřelých, gilotina
- - Hnutí (občanská válka, výbory bdělosti, revoluční ……, popravy, zrušeno právo na ……., zákon o maximu)

…….. 1794 – povstání proti …….

- revoluce „požírá své děti“ – poprava …….. a ……
- hladové bouře

Vyhledej pojmy a napiš jejich význam:

diktatura……

konzul ……

direktorium……

gilotina ……..

Datum:

Francouzská revoluce

3. hodina

Direktorium 1795 – 1799

- srpen 1795 přijata nová ústava
- zrušena opatření z období revoluce
- monarchisté chtějí obnovit království = pokus potlačilo vojsko = Napoleon Bonaparte
- válka s Anglií pokračuje, v čele Napoleon Bonaparte
- Bonaparte se nechává na 10 let zvolit 1. konzulem = **státní převrat**
- v čele Fancie stojí 3 konzulové, moc v rukou soustředil Napoleon jako 1. konzul

přebírá moc výkonnou i zákonodárnou
Deklarace práv člověka přestala být součástí ústavy
občanům zůstalo jen právo volební a rovnost před zákonem
faktický návrat k monarchii

Francouzská revoluce

3. hodina, podle zápisu doplň:

Direktorium 1795 – 1799

- srpen 17…… přijata ……
- - …… opatření z období revoluce
- monarchisté chtějí obnovit ……. = pokus potlačilo vojsko = ……

……

- válka s ……. pokračuje, v čele Napoleon Bonaparte
- v čele Fancie stojí …. konzulové, moc v rukou soustředil …… jako 1. konzul
- přebírá moc výkonnou i zákonodárnou
- Bonaparte se nechává na ……. let zvolit …….. = **státní převrat**

…… přestala být součástí ústavy
občanům zůstalo jen právo …… a rovnost před …….
faktický návrat k monarchii

Datum:

Doba Napoleonova 1800 – 1815

1. hodina

- 1800 poráží Rakousko u Marenga (IT)
- 1801 neúspěch Fancie v Egyptě proti VB, vyzývá ostatní státy k obchodní blokádě VB
- 1804 v květnu je prohlášen císařem
  v prosinci se nechává papežem korunovat
- vydává občanský zákoník
- přispívá k částečnému osamostatnění Polska

- vytváří Rýnský spolek tj. společnost německy hovořících zemí pod jeho dohledem

1805
- je poražen VB v námořní bitvě u Trafargaru (VB admirál Nelson)
- ***2. 12. 1805 bitva tří císařů u Slavkova*** (Napoleon, Alexandr I., František II.)

Napoleon se nechává korunovat italským králem
ruší Rýnský spolek a chce se stát pánem Evropy
1812
- červen 1812 útok na Rusko (za nedodržení blokády VB)
- září porážka Rusů u Borodina
- září, říjen neúspěšný útok na Moskvu, požár, cesta zpět
- listopad 1812 porážka Napoleona na řece Berezině (ruský gen. Kutuzov)

16. – 19. 10. 1813 bitva národů u Lipska
= Napoleon poražen a deportován na ostrov Elba
- návrat krále Ludvíka XVIII.

- 20.3. – 22.6.1815 „stodenní císařství“, útěk a návrat Napoleona do Francie
- **18. 6. 1815 bitva u Waterlo**, definitivní porážka Napoleona

deportován na ostrov sv. Helena (1821 zde umírá)

<u>Doba Napoleonova 1800 – 1815</u>

1. hodina, doplň podle zápisu:
- 1800 poráží Rakousko u Marenga (IT)
- 1801 neúspěch Fancie v proti Velké Británii, vyzývá …… státy k obchodní blokádě VB
- - 1804 v…… je prohlášen ……
  v prosinci se nechává ……. korunovat
- vydává ……. zákoník
- přispívá k částečnému ……. Polska
- vytváří …….. ……. tj. společnost německy hovořících zemí pod jeho dohledem

1805
- je poražen VB v …….. bitvě u …….. (VB admirál Nelson)
- …….. ***bitva tří císařů u…….*** (Napoleon, Alexandr I., František II.)

Napoleon se nechává korunovat italským králem
ruší Rýnský spolek a chce se stát ……..Evropy
1812
- červen …….. útok na …….. (za nedodržení blokády VB)
- září …….. Rusů u ……
- září, říjen neúspěšný útok na ……, požár , cesta ……
- listopad 1812 porážka Napoleona na řece (ruský gen. ……..)

16. – 19. 10. bitva národů u …….

= Napoleon poražen a deportován na ostrov ……

- návrat krále ……..

- 20.3. – 22.6. ……. „…….“, útěk a návrat Napoleona do Francie
- **18. 6. …… bitva u ……..**, definitivní …….

Napoleona
deportován na ostrov sv. ……. (1821 zde umírá)

Datum:

<u>Vídeňský kongres 1814 – 1815</u>

Evropští panovníci měli rozhodnout o úpravě hranic a politických poměrů po vítězství nad Napoleonem.
RESTAURACE = dohoda Pruska, Ruska, Rakouska, VB o obnovení „starých pořádků“
na trůn se vrátily staré dynastie
Francie se vrátila do původních hranic
Rusko dostalo část Polska a Finsko
Prusko si připojilo některá německá knížectví a část Polská knížectví
Rakousko získalo severní Itálii
Anglie upevnila své postavení v koloniích
SVATÁ ALIANCE = společný postup panovníků při nepokojích a vzpourách
Alexandr I. - Rusko
František II - Rakousko
Friedrich Vilém III. - Prusko

<u>Vídeňský kongres 1814 – 1815</u>

Podle zápisu doplň:
Evropští panovníci měli rozhodnout o úpravě …….. a …… poměrů po vítězství nad Napoleonem.
RESTAURACE = dohoda Pruska, Ruska, Rakouska, VB o obnovení „starých pořádků“
na trůn se vrátily staré dynastie
Francie se vrátila do …….. hranic
Rusko dostalo část …… a ……..
Prusko si připojilo …….. knížectví
Rakousko získalo severní …….
Anglie upevnila své postavení v ……
SVATÁ ALIANCE = společný postup panovníků při …… …….
……. I. – Rusko
……. II. – Rakousko
…….. III. – Prusko

Datum:

Průmyslová revoluce a změny ve společnosti v 19. století

Emancipace národů

V Evropě některé národy žily pod nadvládou jiných národů.
Habsburská monarchie spojovala v jeden celek národy Čechů, Chorvatů, Italů, Maďarů, Němců, Poláků, Rumunů, Rusínů, Slovinců, Slováků, Srbů.
Většinovým národem byli Němci, jejichž jazyk byl jazykem úředním a vyučovacím.
Tím se potlačovala kultura každého jednotlivého národa.
Po francouzské revoluci sílila touha národů po vlastním jazyce, literatuře a kultuře
= **EMANCIPACE NÁRODŮ**.
Současně sílil politický tlak i na to, aby postavení národů v monarchii bylo **ROVNOPRÁVNÉ.**

V našich zemích šlo v první polovině 19. století o jazykové a kulturní zrovnoprávnění
= **NÁRODNÍ OBOZENÍ.**

V Německu šlo o to, že národ byl rozdělen do mnoha státečků (knížectví), které tvořily **Německý spolek.** Jak rostlo národní vědomí, Němci toužili po jednom státě.

Itálie byla zčásti pod nadvládou Habsburské monarchie, také Italové toužili po jednom státě.

Průmyslová revoluce a změny ve společnosti v 19. století

Emancipace národů

Podle zápisu doplň:
V Evropě …….. národy žily pod nadvládou …….. národů.

Habsburská monarchie spojovala v jeden celek národy …….., ……., Italů, ……,

Němců, …….., Rumunů, ……, Slovinců, ……,
Srbů.

Většinovým národem byli …….., jejichž jazyk byl jazykem úředním a vyučovacím.

Tím se potlačovala …… každého jednotlivého národa.

Po francouzské revoluci sílila touha národů po vlastním ……, literatuře a ……..

= …… **NÁRODŮ.**

Současně sílil …….. tlak i na to, aby postavení národů v monarchii bylo …….**.**

V našich zemích šlo v první polovině ……. století o jazykové a kulturní zrovnoprávnění
= …….. …….

V Německu šlo o to, že národ byl rozdělen do mnoha státečků (knížectví), které tvořily **…… ……** Jak rostlo …… vědomí, Němci toužili po …….. státě.

Itálie byla zčásti pod nadvládou …… monarchie, také Italové toužili po…… státě

Prohlédni mapku národností, které byly součástí habsburské monarchie.
Vyhledej pojem EMANCIPACE a napiš, co znamená:
……

Datum:

Průmyslová revoluce

K průmyslové revoluci začalo docházet již koncem 18. století.
Nejdříve došlo k určitému pokroku v zemědělství - **žací a secí stroje, mlátičky**.
Uplatňovalo se střídavé hospodaření, hnojení, ustájený chov dobytka.
To způsobilo vyšší zemědělskou produkci, ale současně i **přebytek pracovních sil v zemědělství**.
Hlavně mladí lidé začali odcházet z venkova do měst, kde nacházeli práci v nově vznikajících továrnách, ve kterých **stroje nahrazova**ly práci řemeslníků a manufaktur.

Technický pokrok se nejdříve a i nejvíce rozvíjel v **Anglii.**

- vznik továren, strojová práce vyřazuje manufaktury

Nejdůležitější vynálezy:
PARNÍ STROJ - 1796 James Watt (Skot)
TEXTILNÍ VÝROBA: spřádací stroj, mechanický tkalcovský stav, válcový potiskovací stroj
1832 první šlapací šicí stroj (Singer)
ZMĚNY V DOPDRAVĚ: parní lokomotiva Georg Stephenson (VB)
+ stavba železnic: nejstarší koňská: České Budějovice – Linec (1832)
nejstarší parní: Vídeň přes Moravu do Haliče (1836)
Vídeň – Břeclav – Brno – Olomouc – Opava (1839)
Vídeň - Praha (1845)
parní loď Robert Fulton (USA)
lodní šroub Josef Ressl
Od 30. let 19. století se využíval TELEGRAF
NEROSTNÉ SUROVINY: - roste význam těžby uhlí, železné rudy
uhelné revíry: Ostravsko, Rosice - Oslavany, Podkrušnohoří, střední Čechy
STROJÍRENSTVÍ: strojírny: Plzeň, Brno

Průmyslová revoluce

Podle zápisu doplň:
K průmyslové revoluci začalo docházet již koncem ……. století.
Nejdříve došlo k určitému pokroku v zemědělství - ……..… a ……..…. stroje, ……..
Uplatňovalo se střídavé hospodaření, ……, …… chov dobytka.
To způsobilo ……..….. zemědělskou produkci, ale současně i …… pracovních sil v zemědělství.
Hlavně mladí lidé začali odcházet z venkova do ……., kde nacházeli práci v nově vznikajících továrnách, ve kterých stroje …… práci řemeslníků a ……..

Technický pokrok se nejdříve a i nejvíce rozvíjel v ……i.

- vznik továren, strojová práce vyřazuje manufaktury

Nejdůležitější vynálezy:
PARNÍ STROJ - 1796 James…… (Skot)
TEXTILNÍ VÝROBA: …… stroj, mechanický ……. stav, válcový …….. stroj
1832 první šlapací šicí stroj (……..)
ZMĚNY V DOPDRAVĚ: parní lokomotiva Georg ……. (VB)
+ stavba železnic: nejstarší koňská: České Budějovice – …….. (1832)
nejstarší parní: Vídeň přes ……. do Haliče (1836)
Vídeň – Břeclav – …… – Olomouc – ……(1839)
Vídeň - …… (1845)
parní loď Robert ……. (USA)
lodní ……. Josef Ressl
Od 30. let 19. století se využíval **……**
NEROSTNÉ SUROVINY:- roste význam těžby ……., …….. rudy
uhelné revíry: Ostravsko, …….-Oslavany, …….., ……. Čechy
STROJÍRENSTVÍ: strojírny: ……, ……..

Datum:

Změny ve společnosti

- roste počet obyvatelstva
- zlepšuje se přístup ke vzdělání
- prohlubují se rozdíly mezi vrstvami obyvatelstva:

BURŽOAZIE: majitelé továren, hutí, dolů, bank, obchodníci = najímají si dělníky
DĚLNÍCI: pracují v továrnách, hutích, dolech, málo placená práce 14 – 16 hodin denně
pro případ nemoci, úrazu si vytvářejí svépomocné **dělnické spolky tzv. pokladny**
(v případě potřeby je nemocenská dávka odtud vyplácena)
Postupem času tyto spolky vyjednávají se zaměstnavateli, organizují stávky…

- - chudé vrstvy obyvatel hledají jistoty v myšlenkách socialismu, vlastenecké činnosti

V 19. století začaly vznikat nové filozofické směry, které se zabývaly postavením dělníků:
Utopické myšlení o dokonalé společnosti bez soukromého vlastnictví
(Robert Owen, Ch. Fourier, Saint - Simon)
Marxismus program mezinárodního dělnického hnutí za sociálně spravedlivou společnost
(Karel Marx, Bedřich Engels)

Změna způsobu života
- přílivem obyvatelstva z venkova se zvětšují města, strhávají se hradby
- továrny se staví na městských předměstích
- u továren vznikají dělnické kolonie (činžovní domy pro dělníky)
- zrychlilo a zlevnilo se cestování

Změny ve společnosti

Doplň podle zápisu:
- roste počet…….
- zlepšuje se …….. ke vzdělání
- ……. se rozdíly mezi vrstvami obyvatelstva:

……. : majitelé továren, hutí, dolů, bank, obchodníci = …….. ……
DĚLNÍCI: pracují v továrnách, hutích, dolech, ……. placená práce …... – …….. hodin denně
Pro případ nemoci, úrazu si vytvářejí svépomocné dělnické spolky tzv. …….
(v případě potřeby je ……. dávka odtud vyplácena)
Postupem času tyto spolky …….. se zaměstnavateli o lepších pracovních podmínkách, organizují …….
- - chudé vrstvy obyvatel hledají jistoty v myšlenkách ……, ……
činnosti

V 19. století začaly vznikat nové filozofické směry, které se zabývaly postavením dělníků:
Utopický socialismus: o ……. společnosti bez ……
vlastnictví (Robert …….., Ch. Fourier, Saint-Simon)
Marxismus (socialismus) program hnutí za sociálně …….. společnost
(Karel …….., Bedřich …….)

Změna způsobu života
- přílivem obyvatelstva z venkova se zvětšují ……, strhávají se ……..
- továrny se staví na městských……
- u továren vznikají dělnické …… (činžovní domy pro dělníky)
- zrychlilo a zlevnilo se cestování

Vyhledej pojmy a napiš jejich význam:
agitace……
kapitalista..…….
existenční……..
agrární……

Datum:

Národněosvobozenecké hnutí v Evropě

1. hodina

Po napoleonských válkách se vlády evropských mocností obávaly revolučních hnutí. Proto jakýkoli náznak odporu potlačovaly.
Stoupenci revolučních změn se sdružovali v tajných spolcích s cílem prosadit myšlenky svobody a zničit absolutistické režimy.

Francie
konstituční monarchie po smrti Ludvík XVIII. roku 1824 nastoupil Karel X. -vládne absolutisticky
tažení do Alžíru = nová francouzská kolonie
červenec 1830 Karel X. nechal rozpustit sněmovnu
v Paříži došlo k **revoluci**
Karel X. byl sesazen (uprchl ze země)
králem zvolen Ludvík Filip + ústavní vláda = konstituční monarchie

Německo
Německý spolek – tvořený sdružením menších států - knížectví
v 1. pol. 19. stol. vznikají **studentské spolky**, které chtějí spojení v jedno spojené Německo
ke sjednocení nedošlo = studentské spolky zrušeny, zavedena cenzura
r. 1834 došlo pouze k vytvoření „**celního spolku**“ (zrušena cla mezi německými knížectvími)

Itálie
sever – patří Habsburkům
střed – papežský stát
Sicílie, jih Itálie – patří španělským Bourbonům
Sardinie – jediná svobodná = Sardinské království
pokus o sjednocení v roce 1820 se nezdařil

Národněosvobozenecké hnutí v Evropě

1. hodina, podle zápisu doplň:
Po napoleonských válkách se vlády evropských mocností obávaly …….. hnutí. Proto jakýkoli náznak odporu …….
Stoupenci revolučních změn se sdružovali v …… spolcích s cílem prosadit myšlenky svobody a zničit ……. režimy.
Francie
……. monarchie po smrti Ludvík XVIII. roku 1824 nastoupil ……. X.
- -vládne ……..

tažení do …… = nová francouzská kolonie
…….. **……** Karel X. nechal rozpustit sněmovnu
v Paříži došlo k ……

Karel X. byl …… (uprchl ze země)
králem zvolen …….. …….. + ústavní vláda = konstituční ……..

Německo

Německý spolek – tvořený sdružením …….. států - knížectví
v 1. pol. 19. stol. vznikají ……. ……, které chtějí spojení v jedno spojené Německo
ke sjednocení …….. = studentské spolky zrušeny, zavedena ……..
r. 1834 došlo pouze k vytvoření „…… …….“ (zrušena cla mezi německými knížectvími)

Itálie

sever – patří ……..
……. – papežský stát
Sicílie, jih Itálie – patří španělským …….
……. – jediná svobodná = Sardinské království
pokus o sjednocení v roce …….. se ……..

Datum:

Národněosvobozenecké hnutí v Evropě

2. hodina

Rusko

Po napoleonských válkách se Rusko stalo jednou z evropských mocností
Jeho mocenské zájmy se obrátily na získání černomořských úžin Bospor a Dardanely (patřily Osmanské říši) – vstup do Středozemního moře.

Současně ruští vojáci po návratu z napoleonských válek srovnávali život v Evropě doma.
Situaci v Rusku začali kritizovat především mladí ruští důstojníci – zakládají tajné spolky, které chtějí svrhnout cara Alexandra I. = car však v listopadu 1825 umírá.

Nový car Mikuláš I. energicky potlačil v roce 1825 prosincové povstání **„děkabristů“,** kteří chtěli vytvořit prozatímní vládu, novou ústavu, zrušit samoděržaví a nevolnictví.
Většina z nich byla popravena, nebo skončili ve vyhnanství na Sibiři.

Polsko

Po napoleonských válkách byla část Polska připojena k Rusku jako polské království.
S Ruskem bylo spojeno v personální unii s ruským carem v čele. Ten nerespektoval ani polskou ústavu ani polský šlechtický sněm.
V r. 1830 propuklo proti Mikuláši I. povstání – byl sesazen z polského trůnu. Car povstání krvavě potlačil a:

- omezil ústavu
- uzavřel Univerzitu a střední školy
- rozpustil polskou armádu
- započal s rusifikací Polska

Národněosvobozenecké hnutí v Evropě

2. hodina, podle zápisu doplň:

Rusko

Po napoleonských válkách se Rusko stalo jednou z evropských ……..
Jeho mocenské zájmy se obrátily na získání černomořských úžin …….. a …….. (patřily Osmanské říši) – vstup do ……. moře.

Současně ruští …… po návratu z napoleonských válek srovnávali život v …….. a doma.
Situaci v Rusku začali kritizovat především mladí ruští …… – zakládají tajné ……,
které chtějí svrhnout ……. ……. ……. = car však v listopadu 1825 …….

Nový car ……... energicky potlačil v roce 1825 prosincové povstání „……..“,
kteří chtěli vytvořit …….. vládu, novou …….. ….., zrušit …….. a nevolnictví.
Většina z nich byla …….., nebo skončili ve vyhnanství na …….

Polsko

Po napoleonských válkách byla část Polska připojena k …… jako polské ……..
S Ruskem bylo spojeno v ……. unii s ruským ……..... v čele. Ten nerespektoval ani polskou ústavu ani polský šlechtický sněm.
V r. ……. propuklo proti Mikuláši I. povstání – byl …….. v polského trůnu.
Car povstání krvavě potlačil a: omezil ……
uzavřel Univerzitu a ……. ……
rozpustil polskou …….
započal s …… Polska

Vyhledej pojmy a napiš jejich význam:
autonomie:……..
rusifikace:……...

Datum:

Národněosvobozenecké hnutí v Evropě

3. hodina

Osmanská říše = Turecko

od 17. století úpadek moci, její území v Evropě se zmenšovalo:

- -Rakousko získalo Uhry (Maďarsko)
- Rusko se dostalo až k řece Dunaj

ve snaze získat černomořské úžiny Bospor a Dardanely často na Osmanskou říši útočilo
Velká Británie a Francie si však nepřály rozrůstání vlivu Ruska, a proto poskytovaly Osmanské říši pomoc.

Balkán

Pod nadvládou Osmanské říše - Turecka žily národy Srbů, Bulharů, Černohorců a Řeků.
Lišily se: náboženstvím – pravoslaví, islám, katolíci, protestanti

kulturou

Srbové – za pomoci Ruska se osvobozují v r. 1820
Řekové – protiturecké povstání 1821 za podpory Velké Británie, Francie a Ruska
nezávislost v r. 1830

Vznik Belgie
Jde o území rakouského Nizozemí.
Od vídeňského kongresu se stalo součástí Nizozemského království (Vilém I.)
Koncem srpna 1830 vlámsky a francouzsky hovořící obyvatelstvo vyvolalo povstání proti králi. Výsledkem byl vznik nového státu ***Belgické království – 1831.***

Národněosvobozenecké hnutí v Evropě

3. hodina, podle zápisu doplň:
Osmanská říše = ……
od 17. století úpadek moci, její území v Evropě se ……..:
- -Rakousko získalo Uhry (……)
- Rusko se dostalo až k řece ……

ve snaze získat černomořské úžiny ……. a ……. často na Osmanskou říši útočilo …… …… a ……. si však nepřály rozrůstání vlivu Ruska, a proto poskytovaly Osmanské říši pomoc.
Balkán
Pod nadvládou Osmanské říše - …… žily národy ……, ……., …….. a …….
Lišily se: …….. – pravoslaví, islám, katolíci, protestanti
kulturou
SRBOVÉ – za pomoci …… se osvobozují v r. ……..
ŘEKOVÉ – …… povstání 1821 za podpory Velké Británie, ……. a ……
nezávislost v r. …….

Vznik Belgie
Jde o území …… Nizozemí.
Od vídeňského kongresu se stalo součástí …… …….(Vilém I.).
Koncem srpna …… vlámsky a francouzsky hovořící obyvatelstvo vyvolalo povstání proti králi. Výsledkem by vznik nového státu …….. …….. roku…….

Datum:

Habsburská monarchie na počátku 19. století

Napoleonova vítězství přispěla k rozpadu říše římské, Habsburkové titul císař užívají pouze jako "císař rakouský".

František I. (II.) (1792 - 1835)

- r. 1804 prohlašuje Rakousko císařstvím: od r. 1806 jako rakouský císař František I.
- účastnil se bojů s Napoleonem (jeho dcera Marie Luisa byla druhou Napoleonovou ženou)
- ustoupil od reforem svého strýce i otce (Josef II., Leopold II.)
- země bez ústavy, vládl absolutisticky,
- stát fakticky řídí kancléř kníže ***Metternich***
- občanský zákoník, rovnost před zákonem pro všechny stavy
- měl obavy z nepokojů = tajná policie, cenzura

Ferdinand I. Dobrotivý (1835 - 1848)

- vládl za něj Metternich
- poslední korunovaný český král

Datum:

Habsburská monarchie na počátku 19. století

Podle zápisu doplň:
Napoleonova vítězství přispěla k …….. říše římské, Habsburkové titul císař užívají pouze jako "císař rakouský".

František I. (II.) (1792 - 1835)

- roku ……. prohlašuje Rakousko
- od r. 1806 jako rakouský císař ……..
- účastnil se …….. s Napoleonem (jeho dcera Marie Luisa byla druhou …… ženou)
- ustoupil od …… svého strýce i otce (Josef II., Leopold II.)
- země bez ……, vládl ……,
- stát fakticky řídí kancléř kníže ……..
- …….. zákoník, rovnost před zákonem pro ……. stavy
- měl obavy z nepokojů = ……. ……., ……

Ferdinand I. Dobrotivý (1835 - 1848)

- vládl za něj ……
- …….. korunovaný český král

Najdi si pojem cenzura a napiš jeho význam:
cenzura……...

Datum:

Národní obrození

- utváření novodobé české národní společnosti v poněmčeném prostředí
- nositelem myšlenek je především vzdělané měšťanstvo, které si jazykové požadavky spojujes požadavkem modernizace společnosti
  - vliv má: - francouzská revoluce
    - růst vzdělanosti
    - rozvoj vědy, techniky

Občanské obrozování = nastolení nových politických a právních řádů (rovnost, svoboda všech lidí)

Jazykové obrozování = oživit a obnovit český jazyk, který ztratil svou literární úroveň, zmizel ze škol, úřadů

- rozvoj české jazykovědy, dějepisectví, divadla, muzejnictví
- po roce 1815 začaly vznikat vlastenecké spolky MATICE

Matice česká 1831, Matice opavská 1877

- muzea: Opava 1814, Brno 1817, Praha 1818
- první české divadlo BOUDA (1786 - 89), Václav Kliment Klicpera, Václav Thám

Nosticovo divadlo - pouze výjimečně české hry

- loutkové divadlo: Matěj Kopecký
- jazykovědci Josef Jungmann, Josef Dobrovský, Pavel Josef Šafařík
- historie: František Palacký, Václav Hanka
- literatura: Jan Kollár, Karel Jaromír Erben

Datum:

Národní obrození

Podle zápisu doplň:

- utváření novodobé české národní společnosti v …….. prostředí
- nositelem myšlenek je především vzdělané …….., které si jazykové požadavky spojuje s požadavkem ……. společnosti
- vliv má: - ……. revoluce
  - růst ……..…….
  - rozvoj …….., techniky

…… *obrozování* = nastolení nových politických a právních řádů (rovnost, svoboda všech lidí)

…… obrozování = oživit a obnovit český jazyk, který ztratil svou literární úroveň, zmizel ze škol, úřadů

- rozvoj české ……., ……., divadla, ……
- po roce 1815 začaly vznikat ……. spolky ……..

Matice …….. 1831, Matice …….. 1877

- muzea: Opava 181…….. Brno 18…….., Praha 18……..
- první české divadlo …….. (1786 - 89), Václav Kliment …….., Václav…..……

Nosticovo divadlo - pouze výjimečně …… hry

- loutkové divadlo: Matěj ……..

- jazykovědci Josef …….., Josef ……., Pavel Josef ……
- historie: František ……, Václav Hanka
- literatura: Jan ……., Karel Jaromír …….....

Datum:

Kultura první poloviny 19. století

Romantismus

- upřednostňuje city, prožitky, fantazii, únik od každodenního života

ARCHITEKTURA
- - po klasicismu a empíru začaly vznikat stavby napodobující středověk = ***novogotika***
- staví se činžovní domy, výletní restaurace, letohrádky, altánky
- zakládají se rozsáhlé parky, sady - mají budit dojem volné přírody = *anglické parky*

MALÍŘSTVÍ A SOCHAŘSTVÍ
zobrazení dramatického vyvrcholení děje
temné a snové krajiny
Eugene Delacroix /delakroa/, Jaroslav Čermák

LITERATURA
dobrodužné, historické i milostné romány, (romantické náměty hledají v historii)
lyrická poezie
Alexandr Sergejevič Puškin, George Gordon Byron, Walter Scott
Karel Hynek Mácha, Božena Němcová, Karel Jaromír Erben, Josef Kajetán Tyl

HUDBA
rozkvět opery – Giuseppe Verdi,Gioacchi,. Rossini, Richar. Wagner
symfonie - Ludwig van Bethoven, Franz. Schubert, Fryceryk Chopin

Kultura první poloviny 19. století

Podle zápisu doplň:
Romantismus

- upřednostňuje city, prožitky, fantazii, únik od každodenního života

ARCHITEKTURA
- - po klasicismu a empíru začaly vznikat stavby napodobující středověk = ……..
- staví se …… domy, výletní ……., letohrádky, ……..
- zakládají se rozsáhlé ……., sady - mají budit dojem …… přírody = ……
parky

MALÍŘSTVÍ A SOCHAŘSTVÍ

zobrazení …… vyvrcholení děje
temné a snové ……..

Eugene Delacroix /……..……/, Jaroslav ……..

LITERATURA

……., ……. i milostné ……., (romantické náměty hledají v historii)

lyrická poezie

Alexandr Sergejevič……., George Gordon ……. Walter ……..

Karel Hynek ……., Božena ……, Karel Jaromír ……..

Josef Kajetán …….

HUDBA

rozkvět opery – Giuseppe ……., Gioacchi,……, Richar. Wagner
symfonie - Ludwig van ……, Franz. Schubert, Fryceryk ……

Vyhledej pojmy a napiš jejich význam:

altán……

emoce…….

romantický…….

symfonický…….

Datum:

Kultura první poloviny 19. století

Biedermeier

- nejde o umělecký směr, ale o měšťanský styl života první poloviny 19. stol.
- projevil se především
  - v užitném umění = porcelán, sklo, čalouněný nábytek, látky...
  - ve stylu života = výlety, salony, spolky, móda…
  - měšťanské obyvatelstvo si zařizovalo pohodlné byty, neboť spotřební zboží s nástupem tovární výroby bylo levnější, tudíž dostupné širší vrstvě obyvatelstva

Kultura první poloviny 19. století

Podle zápisu doplň:

Biedermeier

- nejde o umělecký směr, ale o ……. styl …….. první poloviny …… stol.
- projevil se především
  - v …… umění = ……..,……,
    ……., ……, ……
  - ve stylu života = ……., ……., ……, ……..
- měšťanské obyvatelstvo si zařizovalo …… byty, neboť ……. zboží s nástupem …… výroby bylo ……., tudíž …… širší vrstvě obyvatelstva